

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

2000 YILI OCAK □ MART DÖNEMİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, [Yayınlar/Sürelî Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#) başlıkları altında yer almaktadır.

2000 yılı Ocak-Mart dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2000 yılının Ocak-Mart döneminde dış ticaret açığı % 387,6 oranında genişlemiştir. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- bavul ticaretinin % 43,5 artmasına karşın,
- ihracat gelirlerinin % 1,3 azalması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 40 oranında artmasıdır.

Ayrıca, 2000 yılının Ocak-Mart döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler de % 30,5 oranında azalarak 1.464 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 1.276 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2000 yılının aynı döneminde 2.588 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

1-Dış Ticaret

1999 yılı Ocak-Mart döneminde, 444 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 7.054 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2000 yılının Ocak-Mart döneminde 637 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 7.272 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 189 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat(FOB)** harcamaları 7.885 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2000 yılının Ocak-Mart döneminde, 488 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 11.324 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 831 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2000 yılının aynı döneminde % 387,6 oranında artışla 4.052 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	1999 Ocak-Mart	2000 Ocak-Mart	% Değişim
İhracat FOB	7.054	7.272	3,1
Bavul ticareti	444	637	43,5
İthalat FOB	-7.885	-11.324	43,6

Altın ithalatı	-189	-488	158,2
Dış Ticaret Açığı	-831	-4.052	387,6

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, 1999 yılı Ocak-Mart dönemine göre % 21,3 oranında artarak 735 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Faiz gelirleri** sözkonusu dönemler itibariyle % 24,3 oranında artarak 722 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki döneme göre % 23,7 oranında azalışla 2.392 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderlerinin** % 82,6, **faiz giderlerinin** % 12,4 oranında artmasına karşın, **diğer mal ve hizmet giderleri** % 12,1 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 451, 1.358 ve 1.782 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2000 yılının Ocak-Mart döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 7,5 oranında azalarak, 1.093 milyon ABD dolarına düşmüştür.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2000 yılının Ocak-Mart döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 294 milyon ABD doları artarak 497 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken, yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 415 milyon ABD doları artarak 527 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 30 milyon ABD doları çıkış göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 1.017 milyon ABD doları tutarında, 2000 yılının aynı döneminde ise **2.072 milyon ABD doları tutarında tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirildiği görülmektedir.**

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 98 milyon ABD doları **net** alım, 2000 yılının aynı döneminde ise 102 milyon ABD doları **net** satımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul değer alım-satımlarının, aynı aylarda sırasıyla 263 milyon ABD doları alım ve 95 milyon ABD doları satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 1.182 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 2.079 milyon ABD doları tutarında girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 367 milyon ABD doları net çıkış olurken, 2000 yılının aynı aylarında ise 286 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 1.855

milyon ABD dolarından 3.253 milyon ABD doları düzeyine çıkmış olup, sözkonusu artış, genel hükümetin borçlanmasıdaki 320 milyon ABD dolarlık artış ile diğer sektörlerin borçlanmasıdaki 1.083 milyon ABD dolarlık artıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2000 yılının Ocak-Mart döneminde 2.296 milyon ABD dolarından 3.143 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 1999 yılı Ocak-Mart döneminde 74 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 176 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 1999 yılı Ocak-Mart döneminde 255 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2000 yılının aynı döneminde bu tutar, 25 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 104 milyon ABD doları azalış gözlenirken, 2000 yılının aynı döneminde 509 milyon ABD doları artış gerçekleşmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 421 milyon ABD doları artış olurken, 2000 yılının aynı döneminde 1.565 milyon ABD doları artış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kalemi 1999 yılının Ocak-Mart döneminde net 827 milyon ABD doları kullanım gösterirken, 2000 yılının aynı döneminde kullanım miktarı 353 milyon ABD doları olmuştur.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 1999 yılı Ocak-Mart döneminde net 193 milyon ABD doları geri ödeme, 2000 yılının aynı döneminde ise 339 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken; **Nakit döviz kredilerinde** 1999 ve 2000 yılının Ocak-Mart döneminde sırasıyla net 5 milyon ABD doları ve 233 milyon ABD doları geri ödeme yapılmıştır. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 629 milyon ABD doları ve 462 milyon ABD doları kullanım göstermiştir.

Mevduat hesapları, 1999 yılının Ocak-Mart döneminde 208 milyon ABD doları azalış gösterirken; 2000 yılının aynı döneminde, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarının artışına bağlı olarak 1.103 milyon ABD doları tutarında artış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 1999 yılının ilk üç ayında 2.752 milyon ABD doları artarken, 2000 yılının aynı döneminde 517 milyon ABD doları artmıştır.